

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در بررسی

لایحه مبارزه با تأمین مالی تروریسم

مرحله اول: جلسه ۱۳۹۰/۱۲/۱۰ شورای نگهبان

استخراج، تنقیح و تدوین: محمد امینی زاده

بازبینی: کاظم کوهی اصفهانی

۲- بحث و بررسی شورای نگهبان پیرامون لایحه مبارزه با تأمین مالی تروریسم مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۹ مجلس شورای اسلامی (مرحله اول)

۲-۱- کلیات لایحه

۲-۱-۱- نظرات استدلالی

۲-۱-۱-۱- دیدگاه مغایرت

مستفاد از بند دوم اصل ۱۵۸ قانون اساسی این است که تهیه لوایح قضایی، از جمله وظایف رئیس قوه قضائیه است. بر اساس نظریه تفسیری مورخ ۱۳۷۹/۷/۳۰ شورای نگهبان «فرق لوایح قضایی و غیر قضایی مربوط به محتوای آن است و محتوای لوایح قضایی را فصل یازدهم قانون اساسی، به ویژه اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ و ۱۵۸ و موضوعات مربوط به آنها در اصول دیگر فصل یازدهم و سایر اصول مربوط به امور قضایی معین می‌کند.»^۱ از جمله مواردی که در اصل ۱۵۶ قانون اساسی به آنها به عنوان وظیفه قوه قضائیه اشاره شده است «کشف جرم و تعقیب مجازات و تعزیر مجرمین و اجرای حدود و مقررات مدون جزایی اسلام و اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین» است. از آنجا که موضوع لایحه مبارزه با تأمین مالی تروریسم، تعیین جرم و مجازات و چگونگی کشف، تعقیب و اعمال مجازات در مراجع صالح به رسیدگی می‌باشد، در نتیجه این لایحه واجد ماهیت قضایی است و به موجب اصل ۱۵۸ قانون اساسی باید از سوی رئیس قوه قضائیه تهیه و برای تصویب پیشنهاد شود. بر اساس نظریه تفسیری شورای نگهبان «هیئت دولت نمی‌تواند مستقلاً لایحه قضایی تنظیم نموده و آن را به مجلس شورای اسلامی جهت تصویب نهایی ارسال نماید و هرگونه تغییر مربوط به امور قضایی در این گونه لوایح - در هیئت دولت - فقط با جلب موافقت رئیس قوه قضائیه مجاز می‌باشد.» لذا از آنجا که این لایحه توسط رئیس قوه قضائیه تهیه نشده، بلکه بنا به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیئت وزیران رسیده است، مغایر اصل ۱۵۸ قانون اساسی و نظریه تفسیری شورای نگهبان در مورد این اصل است.

۲-۱-۲- نظر شورای نگهبان

۱. نظریه تفسیری شماره ۷۹/۲۱/۱۰۶۵ مورخ ۱۳۷۹/۷/۳۰ شورای نگهبان:

«۱- فرق لوایح قضایی و غیر قضایی مربوط به محتوای آن است و محتوای لوایح قضایی را فصل یازدهم قانون اساسی به ویژه اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ و موضوعات مربوط به آنها در اصول دیگر فصل یازدهم و سایر اصول مربوط به امور قضایی معین می‌کند.

۲- هیئت دولت نمی‌تواند مستقلاً لایحه قضایی تنظیم نموده و آن را به مجلس شورای اسلامی جهت تصویب نهایی ارسال نماید.

۳- لوایح قضایی که توسط رئیس قوه قضائیه تهیه و به دولت ارسال می‌شود، به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌گردد. هرگونه تغییر مربوط به امور قضایی در این گونه لوایح فقط با جلب موافقت رئیس قوه قضائیه مجاز می‌باشد.»

علاوه بر اشکالات و ابهامات متعددی که در این مصوبه وجود دارد، نظر به اینکه این لایحه ماهیتاً قضایی است و با توجه به بند (۲) اصل ۱۵۸ قانون اساسی و نظریه شماره ۷۹/۲۱/۱۰۶۵ مورخ ۱۳۷۹/۷/۳۰ این شورا، باید توسط رئیس قوه قضائیه تهیه پس از طی مراحل قانونی تقدیم مجلس می‌گردید که ظاهراً این امر رعایت نگردیده است؛ لذا مصوبه مغایر بند مذکور می‌باشد.